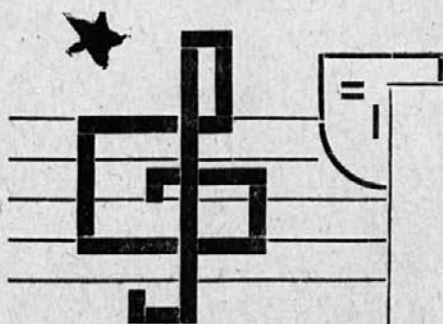

GLEDALIŠKI LIST

OPERA

XIII.

GIACOMO PUCCINI:

*Madame
Butterfly*

1945-46

GLEDALIŠKI LIST

SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA

1945/46

OPERA, 17. MAJA 1946

Štev. 13

D. Žebre:

Puccini — umetnik in človek

Kdo od opernih poslušalcev ne pozna znanih arij »Kot led je ta ročica . . .«, »Ko so zvezde sijale . . .«, »Tam daleč kraj obzorja«? To so biseri iz Puccinijevih oper, ki so obenem z deli Verdija železen repertoar svetovnih opernih gledališč. Njegova dela so preživela revolucije in svetovne vojne. Generacija, ki je bila nekoč opojena od sladke melanholije njegovih melodij in prevzeta od okrutnosti snovi njegovih libret, je te predala drugi, ki je v hrepeneči in temni strasti Manon, Tosce, Madame Butterfly, odkrila toplo srce Puccinija — človeka. In že tretja generacija občuduje velikega mojstra in njegova dela, katera je z nedosegljivo in neenako mu skrbnostjo arhitektonsko postavljala.

Brezprimerni mik njegove glasbe ni toliko v umetniški moči, kot v neposredni toploti in odkritosrčnosti, s katero prevzame poslušalca. Ta glasba se odreka vsakemu v višje sfere se dvigajočemu patosu. Puccini je edini skladatelj na svetu v čigar glasbi bleščeča tonska kapljica ni nebeška rosa temveč solza, — solza sreče, boli in od srčne krvi žarečega zemeljskega trpljenja.

In baš v tem je razlaga njegove svetovne slave. Njegova glasba je neposreden glasnik življenja. Ona pronica v najtanjšo in skrajne kote naših čustev. Radi tega, ker je nepatetična doseže tiste skrajne globine človeškega bistva. Kaj je pa žalost, trpljenje, dvom, to pa vemo in občutimo mi, ko izzvene zadnje harmonije Boheme, slovo Butterfly, Molitev Tosce in poslednje besede Cavaradossija. To so resnične harmonije, ki so jih milijoni doživljali, jih bodo doživljali in so pri vsem eminentnem tehničnem znanju, rafiniranem obvladanju orkestra ostale vendarle izraz resničnosti. Puccini v nasprotju

z Wagnerjem ni postal »duhoven človek«. Tu se ni znal v besedah izražati in tudi ni nikoli skušal postaviti teorijo svojega ustvarjanja. Je otrok dvajsetega stoletja, stoletja trpljenja.

Puccini je temperamenten človek, pravi Italijan, ki se je znal v družbi prijetnih tovarišev veselo razvedriti. Komaj je ostal sam, čeprav ni delal, je zapadal otožnosti. Osnovna poteza Puccinijevega duhovnega življenja je žalost, in sicer tako globoka in prava žalost, da se niti prikriti ne more. Ta žalost je glasba sama. Demon glasbe je zasenčil Puccinija z globoko otožnostjo. Medtem, ko je vse življenje pojmoval samo iz glasbe in v njo prenesel vsak konflikt, je bila žalost polje, na katerem je vzkliko in zrastle morje njegovih melodij. Vsaka malenkost večine njegovih melodij vzbuja v nas predstavo nerazcvetenih rož. Tu mislim v prvi vrsti na Butterfly. Te miniaturne teme, ki izlivajo iz notrajščiine duh barvasto cvetoče, toda v jedru strupene hijacinte, diatonično padajoče tonske vrste, zlivajoče se v opojno duhtečo atmosfero, ki je v resnici prenasočena z zvokom, pa zopet hladnost njegove melodike, ki nas kot skriti trn komaj zbode — vse to nas spominja na slepi svet rastlin. Ta glasba živi od luči. Njena toplina, nežni tok njenih duetov, vročično vzplamtjenje strasti ne more biti mišljeno brez hrepenenja po luči. To je zaključen svet: svet čistega čustva. V tem svetu je živel in ustvarjal Puccini.

Pravijo, da je bil Puccini »ženske narave« — ta beseda nam je ključ do marsikaterih stvari. Toda ne zadostuje, če pravimo, da je bilo Puccinijevo življenjsko bistvo ženskega značaja, ker bi se to lahko napačno tolmačilo. Njegovo življenje nam prikazuje moža in predvsem moža, katerega osnovni lik je bil lovec. Toda kot človek je Puccini popolnoma pripadal ženski hemisferi. Žena in nje svet sta obvladovala Puccinijevo življenjsko delo, pa tudi njegovo življenje. Ženska mu je bila simbol življenja samega in vsaka ljubezenska izjava njej je bila v bistvu izjava življenju. »Ljubim male stvari in morem in hočem pisati glasbo malih bitij«. Prav ta mala bitja so nosilci njegovih lepot. Kdor živi samo v tem svetu, temu je življenje neprestana veriga slovesov, izgub, odrekanih.

Puccini je umrl med ustvarjanjem. Harmonije Turandot ga spremljajo skozi vrata smrti »v neznano deželo«, iz katere ni po-

Valerija Heybal v vlogi Madame Butterfly

(Atelje »Viktor«)

vratka. Ko se je že zaprlo njegovo oko, je uho še dojemalo sferične zvoke jasno izhajajoče iz ljubezni okrutne princese, tiste zmagujoče ljubezni, ki mu je bila preko vseh nevarnosti zemeljskega življenja najvišja.

Arija iz 2. dejanja

Daleč kraj obzorja,
kjer sonce zlato vzhaja,
bel oblaček iz morja vstaja,
tam brod njegov prihaja ...
Ah, kako ponosno,
reže proti kopnini!
Že grmé topovi,
k meni brod zaplovi.
Jaz mu ne grem naproti,
jaz ne!
Na vrhu hriba ležem v travo
in čakam,
in čakam dolgo, potrpežljivo
in čisto tiho.
Od mesta se postava je ločila,
prav drobna, drobna točka,
v strmino je krenila ...
Ali je? Ali ni?
In kadar bo v bližini,
me spozna, ali ne?
O, spozna in pokliče že oddaleč!
Jaz pa se niti ne ganem
in skrita še ostanem,
napol za šalo,
napol da ne umrem od take sreče.
In išče me in kliče vsepovsod,
vsepovsod:
Ženica moja sladka,

*dehteča moja cvetka,
in vsa imena nežna iz davnine ...
In to vse se zgodi, tako ti pravim.
Prazni so tvoji dvomi,
a moja vera trdna,
jaz čakam ...*

Vsebina „Madame Butterfly“

I. dejanje. Vrt s hišico na griču pri Nagasakiju. Ameriški poročnik Pinkerton ogleduje hišico, ki mu jo je po naročilu kupil mešetar in trgovec Goro. Pinkerton se namerava poročiti po japonskem običaju za 999 let z mesečno odpovedjo, hišica je namenjena za stanovanje njegovi nevesti Čo-Čo-San. Goro predstavi Pinkertonu bodočo služinčad: sobarico Suzuki, kuharja in slugo. Prvi gost, ki prisopiha na poročni kraj, je konzul Sharpless. Pinkerton mu razloži svoj »plitki evangelij«, pojasni mu svoj namen in mu ne prikriva bodočih načrtov, ko napije že sedaj na zdravje bodoči ženi, pristni Američanki. Prijatelj ga svari, kajti ljubezen male Butterfly je iskrena. Od daleč se začuje pesem neveste, ki prihaja v družbi gejš in sorodnikov. Ženin se šali s sorodniki, nevesta jih veselo, a resno predstavlja navzočim. Na skrivaj pove svojemu ženinu, da je prestopila v njegovo vero, pokaže mu bodalo, s katerim je izvršil njen oče na cesarjev migljaj harakiri. Poročni uradnik izvrši obred vpričo vseh gostov in sorodnikov. Kmalu po izvršeni poroki prihrumi ves razburjen nevestin stric Bonco, ki je izvedel o njenem prestopu v drugo vero. Bonco prekolne in zavrže svojo nečakinjo, sorodniki se vsi ogorčeni umaknejo. Pinkerton potolaži svojo mlado, jokajočo ženo. V nežni ljubezenski sceni dobi madame Butterfly - Metuljček spet zaupanje in vero v svojo srečo. Medtem ko pada zastor, se oba umakneta v zakonsko spalnico.

II. dejanje. V svoji hišici čaka žalostna Butterfly na povratek moža, ki je že tri leta odsoten in še ničesar ni sporočil. Zvesta Suzuki moli k Budi za srečo svoje gospodarice. Tudi sredstva so pošla; če kmalu ne pride denarna pomoč, bo trda predla. Butterfly

ne omahuje, njeno zaupanje je trdno. Svidenje si slika v najlepših barvah in kakor v zamaknjenosti vidi že ladjo, ki se bliža z dragim soprogom. Sharpless pride, Butterfly ga veselo pozdravi. Pismo je dobil od Pinkertona. Obzirno naj pripravi Butterfly na njegov prihod z ženo, ki jo je vzel v Ameriki. Sharplessu pa se ne posreči izvršiti to nalogo. Goro javi prihod bogatega kneza Yamadorija, ki že dolgo časa zaman snubi zapuščeno Butterfly. Yamadori tudi sedaj nima več sreče kakor navadno; Butterfly se šali z njim, slednjič ga odslovi. Konzul Sharpless hoče prikazati Butterfly ves položaj, ona pa steče po otroka, o katerem Pinkerton še ničesar ne ve, pokaže ga konzulu in pravi, da tega pač ne bo mogel zanihati. Ganjeni Sharpless ne more z resnico več na dan ter odide. Pred hišico nastane vrišč, Suzuki privede Goro v sobo, ker je opravljal, da nihče z gotovostjo ne ve, kdo je prav za prav otrokov oče. Butterfly mu grozi z bodalom, nato ga vrže na cesto. Top v luki naznani prihod bojne ladje, »njegove« ladje. Brezmejno veselje zavlada v hiši; Suzuki mora okrasiti vso sobo s cveticami. Butterfly se preobleče v poročno obleko in čedno obleče tudi otroka. V steno hišice napravi tri luknjice, skozi katere bo prežala in čakala, dokler se ne pojavi Pinkerton. Suzuki in otročiček zaspita, Butterfly pa prečuje vso noč. Nepremično gleda in čaka.

III. dejanje. Noč se je umaknila jutru, Butterfly še vedno nepremično stoji na svojem mestu in čaka. Suzuki se prebudi, prosi svojo gospodarico, da bi šla počivat. Obljubi ji, če bi v tem času prišel Pinkerton, da jo bo takoj poklicala. Do smrti izmučena Butterfly gre v sosednjo sobo k otroku; Suzuki poklekne in moli za ubogo gospodarico. Pinkerton in Sharpless se tiho približata, Suzuki vzdikne, oba jo pozoveta, naj bo mirna, da bi se Butterfly ne zbudila. Zunaj zagleda Kate, Pinkertonovo ženo, ki želi vzeti s seboj otroka. Skesani Pinkerton nima moči, da bi se sešel z nesrečno Butterfly; žalosten zapusti kraj nekdanjih srečnih dni. Butterfly pride iz svoje sobe, čutila je navzočnost svojega soproga. Prvi trenutek misli, da se je skrtil, zato ga išče okrog po vseh kotičkih sobe. Sharplessov molk in Suzukine solze pa ji odkrijejo težko bolesto. Boji se, da je Pinkerton mrtev, Sharpless jo pomiri, a ko zagleda Butterfly v vrtu tujo žensko, spozna takoj vso bridko resnico.

Otroka zahtevajo od nje! Butterfly ga bo izročila, toda Pinkerton mora priti sam ponj. Ko ostane sama s Suzuki, zatemni prostore v hiši, zvesto služkinjo pa pošlje na vrt k otroku. Umreti hoče. Pred Budov kip poklekne, v skrinjici poišče belo ruto, poljubi rezilo in ga položi na vrat. V tem trenutku prinese Suzuki otroka, Butterfly pade bodalo iz roke, objame svojega otroka in ga obsuje s poljubi. Zadnjikrat se poslovil od njega, nato pošlje otroka in Suzuki zopet ven, ona sama pa stopi za steno, kjer izvrši samomor. Butterfly sliši še Pinkertonov klic, se skuša zavleči do vrat, a omaga pri vhodu in umre.

Pojasnilo

Dne 4. maja t. l. je priobčila »Ljudska pravica« dopis pod naslovom »Prosimo pojasnila« podpisan od Zornika Miloša. Ta dopis glasi:

»Dne 2. V. 1946 je bila v ljubljanski Operi premiera domače opere »Ekvinokcij«, ki jo je komponiral naš znani glasbenik KOZINA MARJAN. — Delo je kvalitetno, kar najbolj zgovorno priča dojemanje publike, ki je prisostvovala krstni predstavi. — Veseli in ponosni smo, da nam je Kozina Marjan poklonil tako delo, ki bo gotovo našlo pot v svet.

Pribiti pa moram dejstvo, ki ga nikakor ne morem razumeti: Na dan predstave sem iskal vstopnice za navedeno uprizoritev, pa mi je bilo pri blagajni rečeno, da so vse vstopnice razprodane. Še pol ure pred predstavo se je ponovilo isto. Povpraševanje je bilo veliko in mnogo ljudi je s težkim srcem šlo domov. Po sreči sem vseeno prišel do vstopnice. Pričakoval sem, da bo gledališče nabito polno, pa sem razočaran ugotovil ob pričetku predstave, da je dobra tretinja gledališča nezasedena. Kje je vzrok temu? Ne morem se ubraniti občutka, da je bila izvršena namerna sabotaza, naperjena proti avtorju iz kdove kakega razloga. Morda iz osebne nerazpoloženosti proti avtorju, morda iz konkurenčnih razlogov?

V želji, da se podobne stvari ne bi več ponavljale, prosimo pojasnila. (Podčrtala Uprava SNG).
Miloš Zornik.

Uprava SNG je v gornji zadevi uvedla takojšnje preiskavo, ki je bila zaključena dne 10. maja t. l. Službeni protokol, ki je bil o tem sestavljen je Uprava SNG poslala Ministrstvu za prosveto in uredništvu »Ljudske pravice« s prošnjo, da bi objavila kratek potek in rezultat preiskave. Kljub vsem poskusom se nam pa žal ni posrečilo doseči objave tega pojasnila v »Ljudski pravici«. Zaradi tega se je uprava SNG odločila na tem mestu priobčiti svoje pojasnilo v informacijo javnosti:

Pojasnilo Uprave Slovenskega Narodnega gledališča v Ljubljani.

Na dopis, priobčen v »Ljudski pravici« dne 4. maja t. l. pod naslovom »Prosimo pojasnila«, in podpisan od Zornika Miloša, je Uprava SNG uvedla preiskavo.

Preiskava je ugotovila sledeče:

Za krstno predstavo Kozinove opere »Ekvinokcij« se je prodaja kakor tudi prodaja vstopnic neposredno pred predstavo od pol 20. do 20. ure, izvršila v popolnem redu. Ostalo je še sedežev in stojišč vseh vrst neprodanih. Priložene izjave operne blagajničarke tov. M. Jančarjeve, večernega vratarja Opere tov. L. Jeršina in miličnika tov. F. Merjasca, ki sta oba tisti večer službeno prisostvovala prodaji vstopnic pri operni blagajni, ter izjava ravnatelja Opere tov. M. Poliča potrjuje ta dejstva v polni meri.

Kljub vsem naporom Uprava SNG ni mogla ugotoviti bivališča podpisnika Zornika Miloša, ker njegovega naslova nima niti »Ljudska pravica«, niti ni pod tem imenom prijavljen na Anagrafskem uradu. Zato se, žal, ni moglo izvršiti soočenje s službojočo blagajničarko, ki bi lahko razjasnilo, ali gre tu za nesporazum, ali pa celo za zlohотно namero, škodovati ugledu SNG.

Uprava SNG bo skušala še nadalje ugotoviti istovetnost podpisnika dopisa ter si pridržuje nadaljnje korake za dosego zadoščenja zavodu in njegovim nameščencem.

Smrt fašizmu — svobodo narodu!

Ljubljana, 10. maja 1946.

UPRAVA SNG.

Izdajatelj: Uprava Slovenskega narodnega gledališča v Ljubljani. — Urednik Edvard Rebolj. — Tiskarna Makso Hrovatin. — Vsi v Ljubljani.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE • OPERA

V petek, 17. maja 1946

Red: Premierski (10)

Giacomo Puccini:

MADAME BUTTERFLY

OPERA V TREH DEJANJIH — BESEDILO PO J. L. LONGU IN D. BELASCU SPISALA L. ILLICA IN G. GIACOSA,
PREVEDEL N. ŠTRITOF

Dirigent: D. ŽEBRE

Službujoči režiser: H. LESKOVŠEK

Madame Butterfly (Čo-čo-san)	V. Heybalova
Suzuki, njena postrežnica	M. Radev-Kogejeva
Kate Pinkerton	E. Neubergerjeva
F. P. Pinkerton, poročnik mornarice	
U. S. A.	J. Lipušček
Sharpless, konzul U. S. A. v Nagasakiju	V. Janko

Goro	M. Brajnik
Princ Jamadori	S. Smerkolj
Bonco	I. Anžlovar
Komisar	F. Langus
Uradnik registrature	M. Škabar
Čo-čo-sanina mati	M. Škrjančeva

Sorodniki, Čo-čo-sanine prijateljice, služinčad. Godi se v Nagasakiju.

Blagajna ob 19'30.

Začetek ob 20.

Konec ob 22'45.

Parter: Sedeži I. vrste . . . . . Din 60.—	Lože v parterju (4 osebe) . . . . . Din 220.—	Dodatni ložni sedeži: v parterju . . . . . Din 30.—	Galerija: Sedeži I. vrste . . . . . Din 20.—
„ II.—III. vrste . . . . . „ 54.—	Lože I. reda 1—5 (4 osebe) „ 220.—	„ v I. redu . . . . . „ 30.—	Sedeži II.—III. vrste . . . . . „ 16.—
„ IV.—VI. vrste . . . . . „ 50.—	Lože I. reda 6—9 (4 osebe) „ 240.—	Balkon: I. vrsta sredina . . . . . „ 34.—	Sedeži IV.—V. vrste . . . . . „ 14.—
„ VII.—IX. vrste . . . . . „ 46.—	Posamezni ložni sedeži:	II. vrsta sredina . . . . . „ 28.—	Parterno stojišče . . . . . „ 8.—
„ X.—XI. vrste . . . . . „ 40.—	v parterni loži . . . . . „ 55.—	III. vrsta sredina . . . . . „ 24.—	Galerijsko stojišče . . . . . „ 4.—
„ XII. vrste . . . . . „ 34.—	v loži I. reda, št. 1—5 . . . . . „ 55.—	Balkon: I. vrsta, stranski balkon „ 24.—	
	v loži I. reda, št. 6—9 . . . . . „ 60.—	Balkon: II. vrsta, stranski balkon „ 14.—	

Vstopnice so v predprodaji pri dnevni blagajni v opernem gledališču od 10.30 do 12.30 in od 16. do 18. ure, in pol ure pred pričetkom predstave.

SMRT FAŠIZMU — SVOBODO NARODU!

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE - OPERA

V ponedeljek, 17. maja 1958

Redni program (10)

Glavni dirigent

MADAME BUTTERFLY

OPERA V TROJAKTU - DVA AKTA - DVA DNEVA

PREMIERNO PREDSTAVO

Glavni dirigent: H. LESKOVSKY

Glavni dirigent

Madame Butterfly (Soprano)	Madame Butterfly (Soprano)	Madame Butterfly (Soprano)	Madame Butterfly (Soprano)
Sharpless (Bass)	Sharpless (Bass)	Sharpless (Bass)	Sharpless (Bass)
Cho-cho-cho (Tenor)	Cho-cho-cho (Tenor)	Cho-cho-cho (Tenor)	Cho-cho-cho (Tenor)
Campanella (Bass)	Campanella (Bass)	Campanella (Bass)	Campanella (Bass)
Other roles	Other roles	Other roles	Other roles

Konec ob 22.45.

Interakcija ob 20.

Glavina ob 19.30.

1. Redni program	2. Redni program	3. Redni program	4. Redni program
5. Redni program	6. Redni program	7. Redni program	8. Redni program
9. Redni program	10. Redni program	11. Redni program	12. Redni program

Prosim, da se vstopnice kupijo čim prej, saj so zelo priljubljene.

PRVA PREDSTAVA V NARODNO GLEDALIŠČE